

מבשר טוב

ס"ג

פרשת שמיני

תשס"ד

לוגאנו

מאמר

בקרבתם לפני ה'

וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְכֹהֲנָיו וּלְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל. פִּירַשׁ רַשִׁי ז"ל; "שמיני למלואים, הוא ראש חודש ניסן שהוקם המשכן בו ביום, ונטל י' עטרות השנויות בסדר עולם".

יש לדקדק ענין שמו של היום שקראו הכתוב 'יום השמיני', ולא יום הקים את המשכן (כדמצינו בקרא במדבר ט, טו) וכיוצא.

עוד יש להתבונן בענין מיתתם של נדב ואביהוא, שהכתוב מעיד טעם מיתתם על הקרבתם אש זרה, כמש"נ להלן (י, א-ב) "ויקחו בני אהרן נדב ואביהוא איש מחתתו ויתנו בהן אש, וישימו עליה קטרת, ויקריבו לפני ה' אש זרה אשר לא צוה אתם. ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם וימתו לפני ה'".

וצל"ד אל נכון ענין 'אש זרה' זו מה טיבה, ורחוק מאוד לומר שהיתה ממש אש פסולה ובעבירה גמורה הקריבוה, שכן בזה רובץ עליהם חיוב מיתה מדינא. והלא ציוה בהם הכתוב "ואחיהם כל בית ישראל יבכו את השרפה אשר שרף ה'", והנה בהרוגי בית דין קיימא לן במשנה סנהדרין (דף מו ע"ב) דאין מתאבלים עליהם, ואם נתחייבו מיתה מדינא לא היו צריכים כל ישראל לבכות ולהתאבל עליהם. ובספה"ק האריכו הרבה בביאור אש זרה זו, ונענה אף אנו חלקנו בעזה"י.

עוד איתא ברש"י בפירוש הכתוב "הוא אשר דיבר ה' בקרובי אקדש. היכן דיבר, ונועדתי שמה לבני ישראל ונקדש בכבודי (שמות כט), אל תקרי בכבודי אלא במכובדי. א"ל משה לאהרן, אהרן אחי יודע הייתי שיתקדש הבית במיודעיו של מקום, והייתי סבור או בי או בך, עכשיו רואה אני שהם גדולים ממני וממך (תורת כהנים) ע"כ. ומוכח שהיו אנשים גדולים מאוד, עד שגדלה מעלתם יותר ממשה ואהרן עצמם, והוא צ"ב במה נתגדלה מעלתם יותר ממשה ואהרן.

ובגמרא (סנהדרין דף נב ע"א); "וכבר היו משה ואהרן מהלכין בדרך, ונדב ואביהוא מהלכין אחריהן, וכל ישראל אחריהן, אמר לו נדב לאביהוא, אימתי ימותו שני זקנים הללו ואני ואתה ננהיג את הדור וכו'" עי"ש. והדבר תמוה מאוד, ופשיטא שאין הדברים כפשוטם בצדיקים בעלי שיעור קומה כמותם שהיו גדולים ממשה ואהרן וצ"ב.

והנראה בעזה"י בהקדם דברי המדרש (ויקרא רבה פרשה כא פסקה ז) בפסוק (ויקרא טז, ב) 'ואל יבוא בכל עת אל הקודש', וזה"ל; "אמר הקב"ה למשה, לא כשם שאתה סבור, לא עת לשעה ולא עת ליום ולא עת לשנה ולא עת לל"ב שנה ולא עת לשבעים שנה ולא עת לעולם, אלא בכל שעה שהוא רוצה ליכנס יכנס, רק שיכנס בסדר הזה" ע"כ. וכ"ה בילקוט (ויקרא טז רמז תקעא), עיין במפרשי המדרש ובפירוש זית רענן לבעל המג"א. ובפשיטות משמע דינא ד'בסדר הזה' של עבודת יום הכיפורים שרי ליה לאהרן להכנס לפני ולפנים בכל עת שהוא רוצה.

וזקני הקדוש זצוקללה"ה בדברי בינה להגדה של פסח כתב בהאי לישראל קדישא; "יכול מראש חודש תלמוד לומר ביום ההוא וכו' אלא בשעה שיש מצה ומרור וכו'. - אבל לעתיד לבוא לא נהיה עומדים תחת הזמן, ואז נהיה יכולים לקיים המצוות בכל עת ובכל רגע, ויהי אותו ההתעוררות של כל המצוות. וגם יוכל להרגיש קדושת המצוות בכל עת ובכל רגע. והראיה שכבר היה לעולמים המדרגה הזו שאהרן הכהן הגדול היה יכול לבוא בכל יום לעשות העבודה כמו ביום הכיפורים בכל זמן שהיה רוצה, מה שהיה אסור לשאר הכהנים הגדולים אחריו" עכ"ל.

ומעומק ד"ק נראה ביאור דברי המדרש ד'בסדר הזה' יכול אהרן לבוא אל הקודש בכל עת שירצה, אף שהכתוב אומר במפורש 'ואל יבוא בכל עת'. - אלא בשעה שהיה אהרן נכנס 'בסדר הזה' לקדש הקדשים המשיך אז בחינת יום הכיפורים ממש, כי הוא היה למעלה מן הזמן, כבחינה דלעת"ל. והיינו פירושא 'בסדר הזה', כלומר בסדר של יום הכיפורים, בעבודת היום ובקדושת היום כן היה יכול להכנס אל הקודש.

ומכאן הוכיח מרן הד"ב, שמצינו דרך ואפשרות בתורתנו הקדושה, להמשיך קדושת המצוות של כל זמן בכל עת שירצה. ולעתיד לבוא יהיה כן שיוכלו להמשיך בחינת וקדושת הזמנים בכל עת ועת, כאשר יתעלו ישראל 'למעלה מן הזמן', ויהיו יכולים להתקשר בבחינת קדושת הזמנים תמיד.

והנה בהגדרת גודל דביקות ישראל בשכינה בזמן דלעתיד לבוא, מצינו ברש"י פרשת בחוקתי בפסוק (ויקרא כו, יב) "והתהלכתי בתוכם. אטייל עמכם בגן עדן כאחד מכם, ולא תהיו מזדעזעים ממני. יכול לא תיראו ממני, תלמוד לומר 'והייתי לכם לאלהים' עכ"ל.

והרי שלעתיד לבוא תהיה קרבת אלקים עצומה, עד שהקב"ה מטייל עם ישראל בגן עדן 'כאחד מכם' ממש. וזו מדריגת דביקות נוראה, כד "מטיילי ביה חנגא, לבהדי דשכינתא, ועליה רמזי דין הוא, ברם באמתנותא וכו'" (פיוט אקדמות לשבועות ע"ש עוד). ולזו המדרגה יזכו ישראל רק לעתיד לבוא כאשר יושלם הזיכרון ויכירו וידעו כל יושבי תבל כי ה' הוא האלקים, ומתוך התגלות השכינה העצומה שתהיה באותה עת יהיו מטיילים עם הקב"ה בן עדן, ולא מזדעזעים, אלא ביראה ואמתנותא.

ומעתה נבוא אל הביאור בענין עבודתם של נדב ואביהוא, ונראה שהיו רוצים להמשיך אז אותו הזמן דלעתיד לבוא שיהיה עולם התיקון. וכאשר נתבאר שהיה לעולמים בחינה זו, וישנה אפשרות של המשכת הזמן העתיד למעלה מן הזמן, ובזה האופן ו'בסדר הזה' ישנה אפשרות לבוא בכל עת אל הקודש, כדרך שנתבאר מתוך עומק דברי הד"ב, שבהיותו מושך הזמן של יום הכפורים לכל עת שירצה לפיכך הותר לו לאהרן להכנס לפני ולפנים תמיד. וכמו כן רצו נדב ואביהוא ברום מעלתם ודרגות קדושתם להמשיך מזמן דלעתיד לבוא שיהיה באפשרות להמשיך בכל עת קדושה עצומה ממרום, עד בחינה זו שיהיו מטיילים עם השי"ת בגן עדן לפני ולפנים. ולקרבת אלקים זו רמז הכתוב באומרו 'בהקריבם' שרצו להתקרב עמו יתברך בבחינת דביקות הנוראה של לעתיד לבוא ממש.

ועל כך היתה מידת התקרבותם במסירת נפשם בפועל ממש, שביטלו מעצמם כל חומר הגשמי ונזדככו ונתעלו עד כדי פירוד הנשמה מן הגוף במס"נ, ובהיה קטירא דחי עלמא אתקטירו ועלתה נשמתם בסערה השמימה.

ומצינו בחינה מעין זו שהיה בעת מתן תורה שפרחה נשמתם של ישראל, כדאיתא במסכת שבת (דף פח ע"ב); "ואמר רבי יהושע בן לוי, כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקדוש ברוך הוא יצתה נשמתן של ישראל, שנאמר (שיר ה, ו) 'נפשי יצאה בדברו'. ומאחר שמדיבור ראשון יצתה נשמתן דיבור שני היאך קיבלו, הוריד טל שעתיד להחיות בו מתים והחיה אותם, שנאמר (תהלים סח, י) 'גשם נדבות תניף אלהים נחלתך ונלאה אתה כוננתה'".

ויציאת נשמה זו שהיתה לישראל במתן תורה, היה גם כן על זה הדרך שנתדבקה נשמתן במקורה העליון בהאי קטירא, ומרוב דביקות קרבת אלקים טוב נמשכה נשמתן מגופם, ונשאבה בדביקותה בבוראה. - אלא שאז הוריד להם הקב"ה במיוחד טל של תח"מ דלעתיד לבוא, כאשר בזו הדרך יהיה לעתיד, כאשר יגיע זמן דביקות הגדולה והתמשכות הנשמה למקורה העליון, וכמעט תצא הנשמה ותתפרד מן הגוף בהתקשרות זו, אז בטל של תחיית המתים יחזיר עליהם הקב"ה חיותם, בסוד "והחיות רצוא ושוב" (יחזקאל א, יד).

ברם בזמן הקמת המשכן עדיין לא הגיע הזמן של עולם התיקון בשלימות, - אף כי אומנם היה באותו הזמן גדלות עצומה והכשר מוכן לכך שנעשה בחינת עולם חדש, כדאיתא בש"ס (מגילה דף י ע"ב); "אותו היום [של הקמת המשכן] היתה שמחה לפני הקדוש ברוך הוא כיום שנבראו בו שמים וארץ, כתיב הכא ויהי ביום השמיני, וכתוב התם (בראשית א) ויהי ערב ויהי בקר יום אחד". וזאת ידוע שאין בלשון חז"ל שום תיבה או אות שאינה בתכלית הדקדוק, ובודאי לא בכדי דימוהו רבותינו ליום זה כיום בריאת שמים וארץ. ורומז שהיה אז בחינת עולם חדש, כאשר ירדה שכינה ונתחברו עליונים בתחתונים, והיה האוהל אחד כתכליתה של בריאה. - ולפיכך סברו נדב ואביהוא להמשיך באותו עולם חדש שנתחדש באותו יום את עולם התיקון ועת קץ הימין דלעתיד, כאשר ראו עין בעין מחזה שכינה למטה בזה העולם, 'וירא כל העם וירונו וגו'', סברו שזו העת הנכונה להמשיך אותו הזמן ולהביא קץ תיקונם של ישראל, בהתדבקות נשמתם והתכללותה בחי עולמים ית"ש, כענין הטיול שבגן עדן לעתיד לבוא.

ברם טעו בזה, כי עדיין לא הגיע שעתם באותה עת, כאשר אמרו חכמינו שהיו בזחיחות הדעת, ולא הבחינו אל נכון באיכות העולם באמת באותה עת, דאף כי נזדכך במאוד באותה עת, ונעשה בחינת עולם חדש, מ"מ עדיין לא הגיעה שעת עולם התיקון השלם.

והיינו פירושא באשר היו אומרים "אימתי ימותו שני זקנים הללו ואני ואתה ננהיג את הדור", כאשר ראו שאין משה ואהרן מנהיגים בזו הדרך להמשיך עולם התיקון השלם וקץ הימים, והיו משתוקקים במאוד להביא השלמת התיקון, היו רוצים להנהיג הם את הדור ולהביאו למצב זה של התיקון השלם.

- אך זאת לא נתנו אל ליבם, שאף אם הם היו גבוהים וגדולים במדרגה רמה ונשגבה זו, של המשכת הזמן דלעתיד, מכל מקום אין העם ראוי עדיין לזו המדרגה הגבוהה. ויסוד המנהיג הוא שיוורד לנבכי הדור להעלותם עמו ממקומם, כדברי הבעש"ט הק' זיעועכ"א 'אשר נשיא יחטא לאשמת העם', שצריך הנשיא להחסיר ולרדת ממדרגתו, יחטא מלשון חסרון, בשביל אשמת העם להעלות העם עמו בתשובה שלימה ולתקנם. וזאת לא היו נדב ואביהוא עושים להתאים את עצמם לפי מדרגת העם ולרדת אליהם, רק היו סבורים שהם בעוצם עבודתם ומדרגותיהם ימשכו העם אחריהם בלא שירדו הם אליהם ודו"ק.

ובזה י"ל דברי מרן האריז"ל (לקוטי תורה תהלים קיח); "אנ"א ה' הושיעה נא. הם סוד אליהו נדב ואביהוא, שהם ר"ת אנ"א, שהם סוד המ"ן למלכות וכו', וזהו ג"כ 'אנא ה' הצליחה נא', וזהו 'אנא ה' מלטה נפשי' כי הם סוד הנפש, ואז 'חנן ה' וצדיק' שהוא היסוד המזדווג עמה אח"כ עכ"ל. ומבואר עוד בדבריו שבעת שהיה אהרן נכנס לפני ולפנים, וצועק "אנא השם וכו', אנא בשם וכו'" היה גם כן הכוונה לזה השם, אליהו נדב ואביהוא, שעל ידם יהיה השם שלם והכסא שלם לעת"ל.

והיינו כמבואר, שזו היתה כל עיקר עבודתם של נדב ואביהוא, ועל כך מסרו נפשם על קדושת השם, שיימשך הזמן דלעתיד ויהיה השם שלם בתכלית השלמות. ולכן נצרך הכהן גדול ביום הכפורים לבקש בזכותם, ולהמשיך בזה סוד עבודתם בקירוב הגאולה השלמה והתיקון השלם.

ובנתיב דרכנו נתייבשה תמיהה שפתחנו בה, בלשון הכתוב 'ביום השמיני' דייקא. כי ידוע מדברי המהר"ל שמספר שמונה הוא תמיד למעלה מדרך הטבע, כי הז' הם ז' ימי הבנין, והשמונה רומז לזמן שלעת"ל שהוא למעלה מן הטבע ולמעלה מן הזמן. ועל כך רמז הכתוב באומרו "ויהי ביום השמיני", שרצו להמשיך עליו מעת דלעת"ל למעלה מן השבע הנגזר מן הטבע. כאשר יהיה לעתיד לבוא במהרה בימינו, כאשר תהיה כנה אחריו משוכה חבוקה ודבוקה בך, בעת תמלא הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים, ואז יהיו ישראל מטיילים בהדי דשכינתא בגן עדן, ובהשראת השכינה על כל הנבראים בביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן נצח סלה ועד.

לקבלת הגליון מידי שבוע למייל שילחו ל m0732951213@gmail.com